

ואם איין מאותו המיין במחויבר תוך התחום — מותר.

כה-א אבל, אם הובא לו הדורון ממקום שהוא חוץ לתחום — אסור להשתמש בו, כדין כל דבר שנעשה עבור ישראל על ידי נכרי [בדבר שאסור לישראל לעשותו בשבת] שאסור לישראל להנות ממנו, מתקנת חכמים.

ודורון הבא על ידי נכרי מחוץ לתחום בשביל ישראל זה — מותר לישראל אחר להשמש בו, על אף שעשה זאת הגוי לצורך ישראל. היות ובאיסור תחומין, שאין זה איסור מלאכה אלא תקנת חכמים, לא החמירו בו חכמים לאסור להשתמש, אלא רק למי שעשה לו הנכרי, ולא אדם אחר.

אמר רבה בר רב הונא אמר רב: הסוכר אמת המים מערב יום טוב [ובתוכה דגים], כדי למנוע כניסת דגים לאמת המים ביום טוב, הרי בסכירת האמה כאילו הזמין את הדגים המצויים בה מערב יום טוב.

ולכן, כאשר למחר השכים ומצא בה דגים, שהיו בה מערב יום טוב, בשעה שסכר את אמת המים — מותרין הדגים מכח הזמנתו.

אמר רב חסדא: מדברי רבינו [רב] אלו נלמוד: ולד חיה [כשירה, כגון עופר קטן של צבי] שקננה, שמצאה לה מקום שישמש לה כמו "קן", שתוכל לגדל בה ולדה, בפרדס, שהוא מקום שולד חיה משתמר בו — אינה צריכה זמון, היות וקל לתפוס את הולד הגדל בפרדס, והרי הוא נחשב "מזומן", כמו הדגים שבאמת המים.

ויתבאר לקמן מהו הדימוי לזימון שבסכירת אמת המים.

אמר רב נחמן: נפל הכניס ראשו רב חסדא חברין חברנו — ברברבתא, במחלוקות גדולות, שיחלקו עליו על הדימוי וההשוואה בין זימון ולד החיה שקננה בפרדס לזימון הדגים בסכירת אמת המים.

איכא דאמרי לא רב חסדא נפל במחלוקת, אלא רבה בר רב הונא:

אמר רבה בר רב הונא: מדברי רבינו רב נלמוד: ולדה של חיה שקננה בפרדס — אינה צריכה זמון.

ועל כך אמר רב נחמן: נפל רבה בר רב הונא חברין חברנו ברברבתא.

ועתה מבארת הגמרא מה היא המחלוקות הגדולות שלדברי רב נחמן "נפל" בהן רב חסדא או רבה בר רב הונא.

א. הרי יש לחלק בין דינו של רב בסוכר אמת המים, ובין חיה שקיננה בפרדס:

הרי התב, בחיה שקיננה, לא קא עביד בעל הפרדס כל מעשה לזמן את הולד שבפרדס.

אבל הבא, בסוכר אמת המים, קא עביד מעשה של זימון, שמזמין את הדגים האלה בכך שמבודד מהדגים שאינם מזומנים, על ידי חסימת האמה בפני כניסתם.

ב. עצם הדין של חיה שקיננה בפרדס קשה:

וכי לא בעיא ולד החיה שבפרדס זמון?

והתניא: חיה שקננה בפרדס — צריכה לזמן. דהיינו, צריך לזמן את ולדה מערב יום טוב אם רוצים לשוחטו ביום טוב.

והמוזמן צפור דרור — צריך לקשור בכנפיה, שיהיה לו סימן שזאת היא הציפור המזומנת, כדי שלא תתחלף באמה הדומה לה, שלא זימנה.

והלכה זו של חיה שקיננה בפרדס — היא עדות שהעידו אותה מפני שמעיה ואבטליון.

ומסקינן: אכן מברייתא זו יש תיובתא לדברי המתירים ולד חיה שקיננה בפרדס ללא זימון.

ועתה מקשה הגמרא לכיוון ההפוך: ומי בעיא ולד חיה שקיננה בפרדס זמון!?

והתניא, אמר רבי שמעון בן אלעזר: מודים בית שמאי ובית הלל על יונים שהזמינן מערב יום טוב בתוך הקן, ומצא יונים ביום טוב לפני הקן — שאסורין.

במה דברים אמורים שהזימון מעכב, ביוני בר המשוטטים לתור אוכל בחוצות, ומוצאים להם מקום מחסה בשובך, ויוני עליה, שגם הם יוני בר המוצאים להם מקום מחסה בעליות הבתים, וצפרים צפרי בר שקננו בטפיחין בתוך פכים הניתנין בחומות שמסביב הכירה [בית גדול, ארמון].

אבל עופות הגדלים בבית, כמו אווזים ותרנגולים, ויוני הרדסיות, יוני בית, וחיה שקננה בפרדס — מותרין, ואין צריכין זמון!

וצפור דרור — צריכה לקשר בכנפיה, כדי שלא תתחלף באמה הדומה לה.

והמקושרים והמנוענעין — בבורות ובבתים ובשיחין ובמערות — מותרין.

והנמצאים באילנות — אסורין, שמא יעלה ויתלוש.

והמקושרין והמנוענעין בכל מקום — אסורין משום גזל!

אמר רב נחמן: לא קשיא.

הא בה, אינה צריכה זימון לפי שהיא משתמרת ודעתו עליה.

הא — באמה, צריכה זימון לפי שאינה משתמרת.

ופרכינן: וכי אמה רק בזמון סגי די לה?

והרי אמה — צידה מעליותא בעיא!

אלא אמר רב נחמן בר יצחק: אידי ואידי איירי בדידה.

הא — בנגה הסמוכה לעיר, שדעתו עליה,

הא — בנגה שאינה סמוכה לעיר, שאין דעתו עליה.

מתניתין:

בהמה מסוכנת — לא ישחוט, אלא אם כן יש שהות ביום לאכול ממנה כזית צלי.

רבי עקיבא אומר: אפילו אם יש שהות ביום לאכול ממנה כזית בשר חי מבית טביחתה, ממקום השחיטה, שממנו ניתן לחתוך בשר מיד, ללא צורך בהפשטת העור.

ואם שחטה בשדה — לא יביאנה במוט ובמוטה, דהיינו בנשיאה של שני אנשים, היות והנשיאה בצורה שכזו היא זלוזל ביום טוב.

אבל מביא בידו אברים אברים.

גמרא:

שהבהמה טובחת אכילתה. והיינו, מהקיבה, שהמאכל נחתך שם.

ופרכינן: והא תני רבי חייא: נוטל ממקום טביחתה ממש!

אלא, רמי בר אבא אורח ארעא דרך ארץ כה-ב קא משמע לן, שלא יאכל מבית טביחתה ויראה כרעבתן שאינו יכול להמתין להפשט הבהמה. ולא הלכות טריפה השמיענו.

ומצינו שתנאים בברייתא לימדונו ארחות חיים שכאלו.

כדתניא: לא יאכל אדם שום ובצל מצד ראשו, עוד לפני שמסירים את עליו, אלא יאכלנו מצד עליו, לאחר שניטלו העלים.

ואם אכל — הרי זה רעבתן.

כיוצא בו, לא ישתה אדם כוסו בבת אחת.

ואם שתה — הרי זה גרגרן.

תנו רבנן: השותה כוסו בבת אחת — הרי זה גרגרן.

ואם לוגם אותו בשנים לגימות — דרך ארץ.

בשלשה — מגסי הרוח.

ואמר רמי בר אבא: הצובא, שהוא צמח אשר שרשיו יורדים ישר לתוך האדמה שתחתיהם, מבלי לסתות לצדדים, ובו היו מסמנים את גבולות השטח השייך לכל אחד — מקטע רגליהון דרשיעיא. כאילו הוא קוטע את רגליהם של הרשעים שלא יוכלו לעמוד ליום הדין, כי הוא דוגמא שאפילו צמח עומד ישר, ואינו סוטה ממקומו לרכוש אחר.

אמר רמי בר אבא: מצינו שחייב הכתוב הפשט ונתוח בעולה — והוא הדין לקצבים.

מכאן למדה תורה דרך ארץ: שלא יאכל אדם בשר קודם הפשט ונתוח.

והוינן בה: מאי קא משמע לן רמי בר אבא?

אילימא לאפקוי מדרב הונא, דאמר רב הונא: בהמה בחייה — בחזקת איסור עומדת, ואם יש לך ספק בשחיטתה, הרי היא בחזקת איסור עד שיוודע לך במה נשחטה. דהיינו, שנשחטה כראוי.

אבל משעה שנשחטה — בחזקת היתר היא עומדת, ואין לך לחשוש שנטרפה, עד שיוודע לך במה נטרפה. ואם התעורר ספק, כגון נמצא נקב בריאה או בבני המעים, ויש לסתפק בו אם נעשה הנקב לפני שחיטה והיא טריפה, או לאחר שחיטה והיא כשירה, מעמידים אותה על חזקת כשרותה משעת שחיטה.

ובא רמי בר חמא לחלוק, ולומר שמספק נאסרנה עד שינתח אותה ויבדוק את איבריה הפנימיים אם אינם טריפה.

והאנן תנן מתניתין במשנתנו כדרב הונא! ואם כן, הלכה כמוהו!?

דתנן, רבי עקיבא אומר: אפילו כזית חי מבית טביחתה.

מאי לאו — תותך ממנה מבית טביחתה ממש, ללא הפשט וניתוח!

ודחינן: לא מבית טביחתה, אלא ממקום